

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 3/2024)

София, 24 януари 2024 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2023 г.	3
	(окончателни оперативни данни, отчетени към 29.12.2023 г.)	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	4
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.5	Площи и производство от трайни насаждения	6
1.6	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Есенна кампания	7
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	7
3.1	Зърнени и маслодайни култури	7
3.2	Плодове и зеленчуци	8
4.	Цени	8
4.1	Зърнени и маслодайни култури	8
4.2	Плодове и зеленчуци	9

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2023 г. **(окончателни оперативни данни, отчетени към 29.12.2023 г.)**

1.1 Реколта от есенници

Окончателните оперативни данни за 2023 г. сочат повишение на средните добиви от декар от всички основни есенни култури спрямо предходната година, като при пшеницата, ечемика и тритикалето се отчита и по-голям размер реколтирани площи. Това води до увеличение на производството на пшеница (с 3,9%), ечемик, (с 18,0%), ръж (с 1,4%) и тритикале (със 73,3%). Единствено добитото количество рапица бележи намаление спрямо 2022 г. – с 21,4%, поради свиване на реколтираните площи с маслодайната култура с близо една трета.

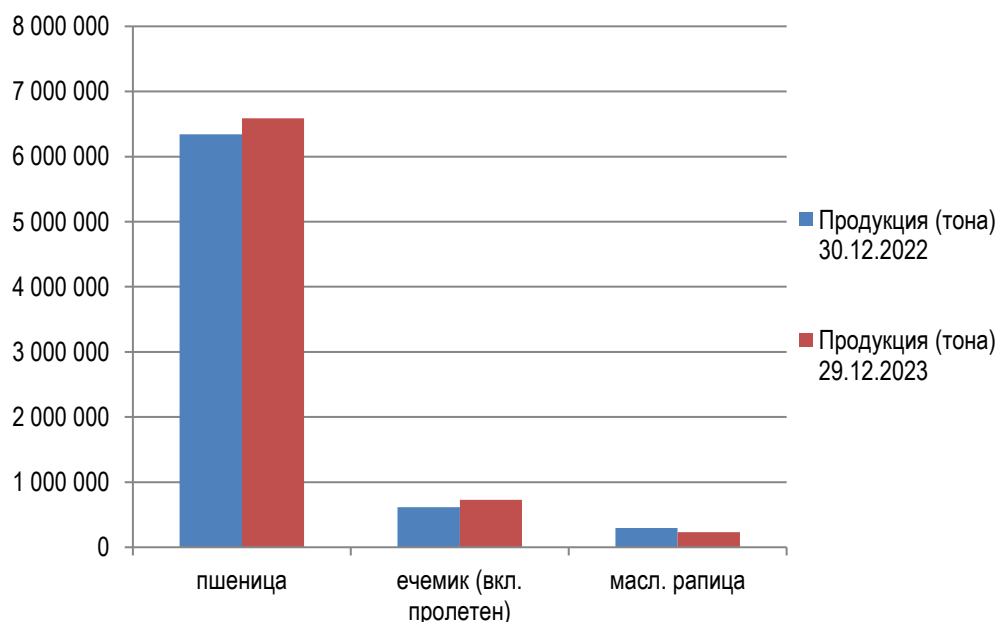
Реколта от есенници към 29.12.2023 г.

	Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 371	1 214 456	6 343 707	6 588 680	525	543	0,5%	3,9%	3,4%
ечемик (вкл. пролетен)	124 135	137 719	617 623	728 560	498	529	10,9%	18,0%	6,2%
масл. рапица	131 095	88 616	295 972	232 729	226	263	-32,4%	-21,4%	16,4%
ръж	8 596	8 025	19 410	19 686	226	245	-6,6%	1,4%	8,4%
тритикале	14 409	21 242	45 894	79 555	319	375	47,4%	73,3%	17,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 29.12.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

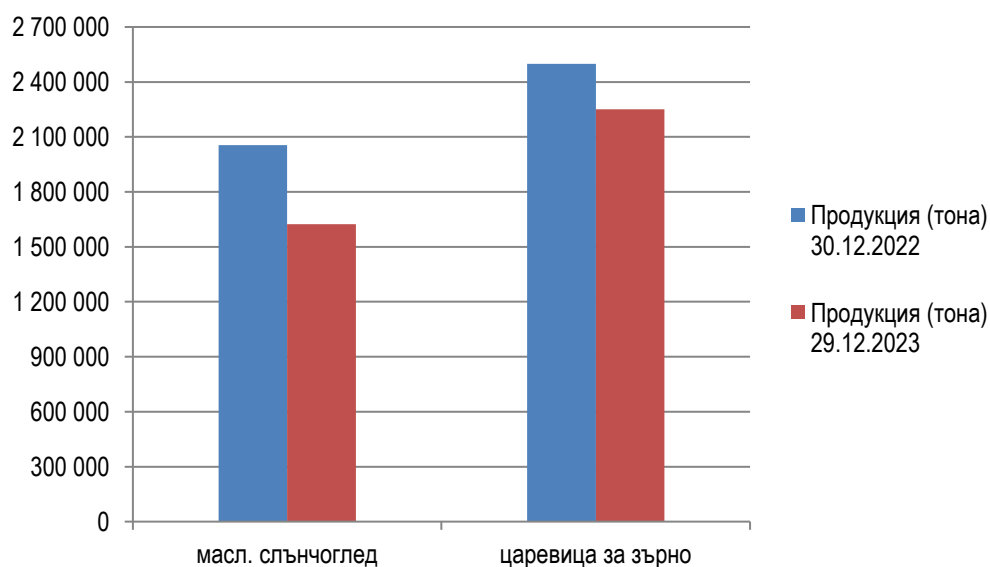
Производството от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно от реколтата 2023 е респективно с 21% и 9,9% по-малко на годишна база, основно вследствие на получените по-ниски средни добиви от декар. При слънчогледа се наблюдава и известно намаление на реколтираните площи.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 29.12.2023 г., ха

	Реколтирани площи (ха)		Производство (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
масл. слънчоглед	913 618	860 039	2 054 180	1 623 214	225	189	-5,9%	-21,0%	-16,0%
царевица за зърно	524 529	534 767	2 498 083	2 251 540	476	421	2,0%	-9,9%	-11,6%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Производство от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 29.12.2023 г. сравнено със същия период на 2022 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

През 2023 г. производството на „Ориенталски“ тютюн е с 23,4% над нивото от предходната година, за което допринася най-вече увеличението на реколтираните площи. Същевременно, прибраните количества тютюн от типовете „Вирджиния“ и „Бърлей“ се свиват респективно с 10,7% и 16,2%.

Площи и производство на тютюн към 29.12.2023 г.

	Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 282	2 847	3 512	153	154	22,6%	23,4%	0,7%
Тютюн-Вирджиния	574	431	797	712	139	165	-24,9%	-10,7%	18,7%
Тютюн-Бърлей	177	140	352	295	199	211	-20,9%	-16,2%	6,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.4 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

По окончателни оперативни данни, през 2023 г. продукцията от дини, полски ягоди, краставици, домати и пъпеши от открити площи нараства в границите от 1,1% (дини) до 27,2% (пъпеши) спрямо предходната година. При дините, пъпешите и ягодите това се дължи на увеличение на реколтираните площи, а при домати и краставиците – на повишената продуктивност от декар. По-малко са прибраните количества пипер (със 7,1%), зеле (11,2%) и картофи (25,5%).

Общото производство на оранжерийни домати през годината е с 14,1% повече на годишна база, докато при оранжерийните краставици се отчита намаление с 4,1%.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 29.12.2023 г.

	Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	8 989	7 378	164 003	122 212	1 824	1 656	-17,9%	-25,5%	-9,2%
Зеле	1 503	1 410	31 627	28 083	2 104	1 992	-6,2%	-11,2%	-5,3%
Дини	3 289	3 635	75 964	76 822	2 310	2 113	10,5%	1,1%	-8,5%
Пъпеши	2 035	2 778	21 011	26 727	1 032	962	36,5%	27,2%	-6,8%
Пипер на открито	2 266	2 246	40 732	37 853	1 798	1 685	-0,9%	-7,1%	-6,3%
Домати на открито	2 229	2 148	44 538	49 926	1 998	2 324	-3,6%	12,1%	16,3%
Краставици на открито*	497	380	6 904	7 154	1 389	1 883	-23,5%	3,6%	35,6%
Ягоди на открито	845	872	5 864	5 964	694	684	3,2%	1,7%	-1,4%
Домати в оранжерии	474	532	49 629	56 627	10 470	10 644	12,2%	14,1%	1,7%
Краставици в оранжерии	462	426	53 521	51 331	11 585	12 050	-7,8%	-4,1%	4,0%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.5 Площи и производство от трайни насаждения

При основните трайни насаждения се отчита намаление както на реколтираните площи, така и на средните добиви (с изключение на сливите) в сравнение с предходната 2022 г., в резултат на което тяхното производството спада с 0,7%, а това на останалите култури – с от 9,1% (ябълки) до 55,5% (праскови).

Площи и производство от трайни насаждения към 29.12.2023 г.

	Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 330	4 243	47 347	43 048	1 093	1 015	-2,0%	-9,1%	-7,1%
круши	621	561	3 644	2 956	587	527	-9,7%	-18,9%	-10,2%
праскови	2 915	1 765	27 271	12 134	936	687	-39,5%	-55,5%	-26,6%
сливи	9 080	8 935	54 552	54 156	601	606	-1,6%	-0,7%	0,8%
кайсии	2 984	2 220	21 570	11 560	723	521	-25,6%	-46,4%	-27,9%
череша	10 491	9 843	51 034	46 331	486	471	-6,2%	-9,2%	-3,1%
вишни	1 252	1 009	4 514	3 281	361	325	-19,4%	-27,3%	-10,0%
орехи	8 377	8 043	8 164	6 255	97	78	-4,0%	-23,4%	-19,6%
малини	1 756	1 752	7 181	6 307	409	360	-0,2%	-12,2%	-12,0%
лозя винени	31 401	29 231	171 502	148 992	546	510	-6,9%	-13,1%	-6,6%
лозя десертни	2 688	2 695	16 294	12 378	606	459	0,3%	-24,0%	-24,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.6 Площи и производство от етерично-маслени култури

Произведеното количество розов цвят през 2023 г. е с 14,2% повече на годишна база, поради увеличение както на реколтираните площи, така и на средния добив. Обратна е тенденцията при лавандуловите насаждения, където съчетанието от по-малък размер реколтирани площи и по-нисък среден добив от декар води до намаление на продукцията с 23,1%.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 29.12.2023 г.

	Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %		
	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	30.12.2022	29.12.2023	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодайна роза	4 373	4 631	12 321	14 074	282	304	5,9%	14,2%	7,8%
лавандула	15 969	13 510	70 673	54 329	443	402	-15,4%	-23,1%	-9,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Есенна кампания

Към края на м. декември 2023 г. засетите площи с пшеница, маслодайна рапица и ръж за реколта `2024 са респективно с 5,6%, 12,4% и 13,4% по-малко в сравнение с година по-рано. Нарастват засетите площи с ечемик (с 26,5%) и тритикале (с 11,2%).

Засети площи с есенници към 29.12.2023 г. (ха)

	Засети площи (ха)		Изменение на годишна база, %
	30.12.2022	29.12.2023	
пшеница	1 165 654	1 100 072	-5,6%
ечемик	114 426	144 692	26,5%
маслодайна рапица	112 809	98 480	-12,7%
ръж	6 981	6 048	-13,4%
тритикале	12 658	14 081	11,2%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Независимо от липсата на експорт през последната седмица, общо изнесените количества пшеница и ечемик през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ от началото на настоящата пазарна година до 21 януари 2024 г. бележат значителен ръст на годишна база – съответно над два пъти и над двадесет пъти. Все още през пристанището не са преминавали товари с рапица от реколта `2023.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 21.01.2023	01.07.2023 – 21.01.2024	Изменение на годишна база
пшеница	547 218	1 382 193	152,6%
ечемик	6 706	141 528	2010,5%
рапица	10 174	-	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

На този етап няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

¹ През последните три пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 23% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 38% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

От началото на септември 2023 г. до момента през „Пристанище Варна“ ЕАД са изнесени 89,7 хил. тона царевица и 4,8 хил. тона слънчоглед, което е респективно с над осем и над два пъти повече спрямо аналогичния период на миналия сезон. През последната седмица през порта не са преминавали товари с двете култури.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.09.2022 – 21.01.2023	01.09.2023 – 21.01.2024	Изменение на годишна база
царевица	10 870	89 715	725,4%
слънчоглед	2 227	4 837	117,2%

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега не е регистриран експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2023 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2023 г. за есенните и м. септември 2023 г. за пролетните култури) през Пристанище Варна са внесени 2,7 хил. тона рапица и 9 хил. тона слънчоглед. Няма данни за осъществени доставки на пшеница, ечемик и царевица през наблюдаваните терминали във Варна и Бургас.

Информацията за търговията с основните зърнени и маслодайни култури по данни на Националния статистически институт, включена в Бюлетин № 2/2024, ще бъде актуализирана след публикуване на официални данни за внос и износ за ноември 2024 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

Актуализация на информацията за внос и износ на плодове и зеленчуци, публикувана в Бюлетин № 2/2024, ще бъде направена след предоставяне на данни от Националния статистически институт.

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Пазарът на основните зърнени и маслодайни култури в страната е сравнително спокоен. Към 17 януари 2024 г. средната изкупна цена на царевицата се понижава с 1,1% спрямо предходната седмица, а тази на слънчогледа отбелязва леко покачване с 0,4%. Без промяна остават цените на пшеницата и ечемика.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 17.01.2024 г., лв./тон без ДДС

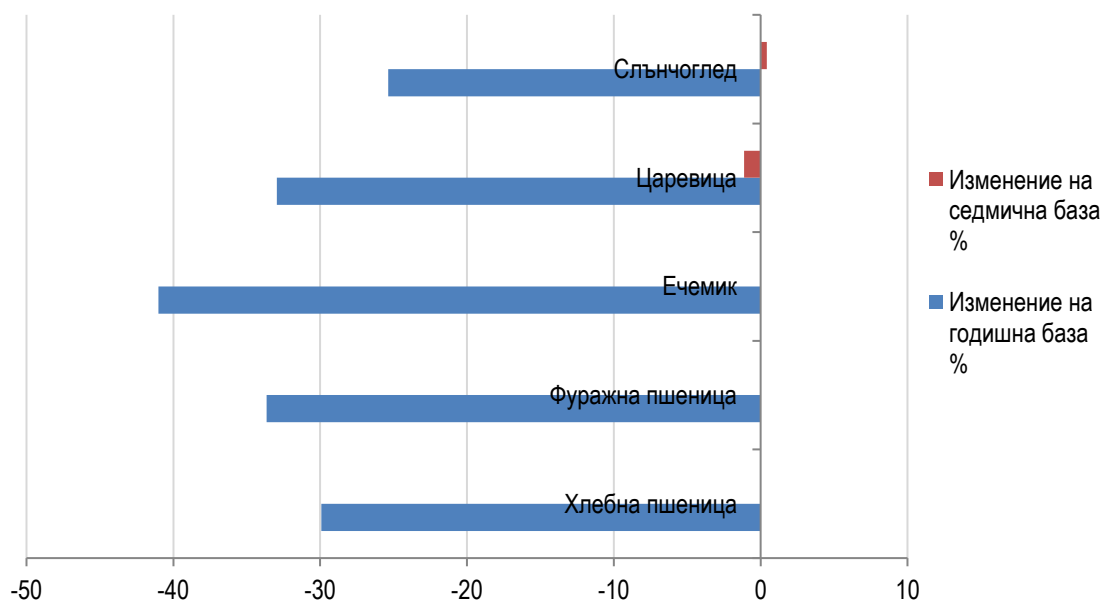
	18.01.2023	10.01.2024	17.01.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	548	384	384	-29,9	0,0
Фуражна пшеница	535	355	355	-33,6	0,0
Ечемик	590	348	348	-41,0	0,0
Царевица	525	356	352	-33,0	-1,1
Слънчоглед	942	700	703	-25,4	0,4
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ

* няма данни

На годишна база се отчита поевтиняване на зърнените и маслодайните култури в границите от 25,4% (слънчоглед) до 41% (ечемик).

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 17.01.2024 г.

4.2 Плодове и зеленчуци

Седмичните ценови изменения при търговията на едро с плодове и зеленчуци са преобладаващо в посока нагоре. Средно за страната, ябълките, вносните домати и краставици, картофите и зелето се предлагат с между 1,7% (ябълки) и 6% (зеле) по-скъпо спрямо предходната седмица. Единствено цената на червения пипер спада – с 1,4%.

Към 19 януари 2024 г. средните цени на едро на краставици, червен пипер и домати от внос са съответно с 1,3%, 5,4% и 5,7% над нивата отпреди една година. Цената на картофите е на нивото на миналогодишната, а единствено зелето се търгува по-евтино – с 4,3%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 19.01.2024 г., лв./кг

	20.01.2023	12.01.2024	19.01.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,25	1,20	1,25	0,0	4,2
домати (оранжерийни)	3,27	3,00	*	-	-
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	3,17	3,25	3,35	5,7	3,1
краставици (оранжерийни)	3,80	3,94	*	-	-
краставици (внос)	3,09	2,96	3,13	1,3	5,7
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	3,35	3,58	3,53	5,4	-1,4
зеле	0,92	0,83	0,88	-4,3	6,0
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	*	1,81	1,84	-	1,7
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 19.01.2024 г.

